УДК 338, 331
JEL E22

Козловський А.Т., аспірант,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У статті розглянуто методи оцінки інтелектуального капіталу підприємства. Доведено, що в сучасних умовах оцінка інтелектуального капіталу дозволяє визначити пріоритетні напрями інвестування коштів та ресурсів підприємства, а відповідно управління інтелектуальним капіталом є одним з важливих напрямів інвестиційного контролінгу на підприємстві. Запропоновано підходи до оцінки окремих елементів інтелектуального капіталу. Підкреслено необхідність коректного вибору інвестиційним контролером методу оцінки інтелектуального капіталу, виходячи з умов функціонування підприємства та мети проведення такої оцінки. Зроблено висновки, що лише шляхом повторюваної оцінки інтелектуального капіталу інвестиційний контролер може оцінити розвиток його елементів та надавати рекомендації щодо інвестицій в окремі його складові задля досягнення позитивного економічного результату.

Ключові слова: *інтелектуальний капітал, інвестиційний контролінг, інвестиційний процес.*

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність підприємства на сьогоднішньому етапі розвитку економіки багато в чому залежить від ступеню використання новацій, рівня технологічної озброєності, професійних навичок персоналу. Проте одну з головних ролей в успіху суб'єктів господарювання відіграють ті зовнішні чинники, які формують соціо-економічний фундамент суспільства, що визначає розвиток та поступ країни в цілому. Саме в цьому контексті дослідженню інтелектуального капіталу в останні роки приділяється значна увага з боку дослідників, адже виявлення недоліків в процесі розвитку суспільства дозволяє коректно визначити в довгостроковому аспекті напрями державної політики, що мають призвести до покращення зовнішніх чинників, які б сприяли розвитку кожного члена суспільства, а керівництво підприємств, шляхом оптимального використання інтелектуальних ресурсів, може досягти реалізації суттєвих конкурентних переваг.

Питання оцінки та управління інтелектуальним капіталом в останні роки стало одним з пріоритетів для інвестиційних контролерів, завдання яких в даному контексті полягає не тільки в коректній оцінці інтелектуального капіталу, але й у виборі оптимального методу для проведення такої оцінки та, що важливіше – правильних управлінських рішень щодо інвестування в ту чи іншу складову інтелектуального капіталу.

Аналіз останніх публікацій. Питання оцінки інтелектуального капіталу суспільства активно досліджуються в зарубіжній літературі. Також свої методики оцінки інтелектуального капіталу на рівні суспільства були представлені багатьма міжнародними організаціями. Варто відзначити особливу роль в дослідженні методологічних аспектів оцінки інтелектуального капіталу таких учених, як Д. Андріссен, Н. Бонтіс, А. Брукінг, Л. Едвінсон, Р. Каплан, Є.-Ю. Лінь, Д. Норріс, Д. Старовіч, А. Стюард, К. Свейбі, Х. Рагот., К. Арабян, Е. Брікінг

Невирішені частини проблеми. Роль соціального чинника, інформаційних технологій та інших нецінових конкурентних факторів постійно зростає у сучасному світі. Відповідно, оптимальне здійснення інвестицій в інтелектуальний капітал та його складові стає дедалі важливішим чинником досягнення ринкових переваг, а тому виявлення та вибір коректного методу оцінки інтелектуального капіталу є необхідною навичкою інвестиційних контролерів в сучасних умовах. У проведених дослідженнях невирішеним залишається питання вибору конкретного методу залежно від галузі функціонування підприємства, а також зв'язок між методами оцінки та метою проведення такої оцінки інвестиційним контролером.

Мета статті. Саме тому метою даної статті є консолідація існуючих методів оцінки інтелектуального капіталу задля того, щоб інвестиційні контролери вітчизняних підприємств мали змогу обрати адекватний метод оцінки інтелектуального капіталу виходячи з умов функціонування відповідного підприємства.

Результати дослідження.

Формування інтелектуального капіталу на підприємстві, його відтворення та функціонування є складним процесом, що зумовлює багатоаспектність процесу оцінки вартості та ефекту від використання інтелектуального капіталу на конкретному підприємстві.

Матеріалізація інтелектуального капіталу відбувається у декількох формах: матеріальній – патенти, ліцензії, ноу-хау, моделі, програми; та нематеріальній: знання, зв'язки, корпоративна культура, досвід, відданість споживачів.

Головна функція інтелектуального капіталу – значно прискорювати приріст прибутку за рахунок формування та реалізації необхідних підприємству систем знань і відносин, які, в свою чергу, забезпечують високоефективну господарську діяльність підприємства. Зокрема, інтелектуальний капітал підприємства визначає якість його системи управління. Саме інтелектуальний капітал задає темп та характер оновлення технологій виробництва і його продукції, які потім стають головними конкурентними перевагами на ринку [8].

В епоху глобалізації та розвитку нецінових чинників конкуренції, оцінка інтелектуального капіталу та потенційного економічного ефекту від здійснення інвестицій в інтелектуальний капітал є важливим елементом інвестиційного контролінгу на підприємстві. Однак, виникає проблема кількісної оцінки інтелектуального капіталу підприємства та ідентифікації взаємозв'язку між рівнем інтелектуального капіталу та економічними результатами діяльності підприємства.

Відповідно до положень бухгалтерського обліку, на теперішній час окремі елементи інтелектуального капіталу оцінюються як нематеріальні активи, де вартісна оцінка здійснюється на основі витрат на створення окремих елементів інтелектуального капіталу, з урахуванням морального старіння та зміни індексу цін від моменту створення відповідного об'єкта. Проте, такий підхід до оцінки інтелектуального капіталу не відображає наявних реалій сучасної економіки, а тому потребує всебічного вдосконалення. Вперше ґрунтовно недоліки існуючої системи бухгалтерського обліку в контексті оцінки елементів інтелектуального капіталу були описані Л. Едвінсоном у праці «Інтелектуальний капітал» [1], де було вказано на концептуальну неможливість оцінки інтелектуального капіталу з допомогою наявного інструментарію бухгалтерського обліку, що схематично автор зобразив наступним чином (рис. 1):

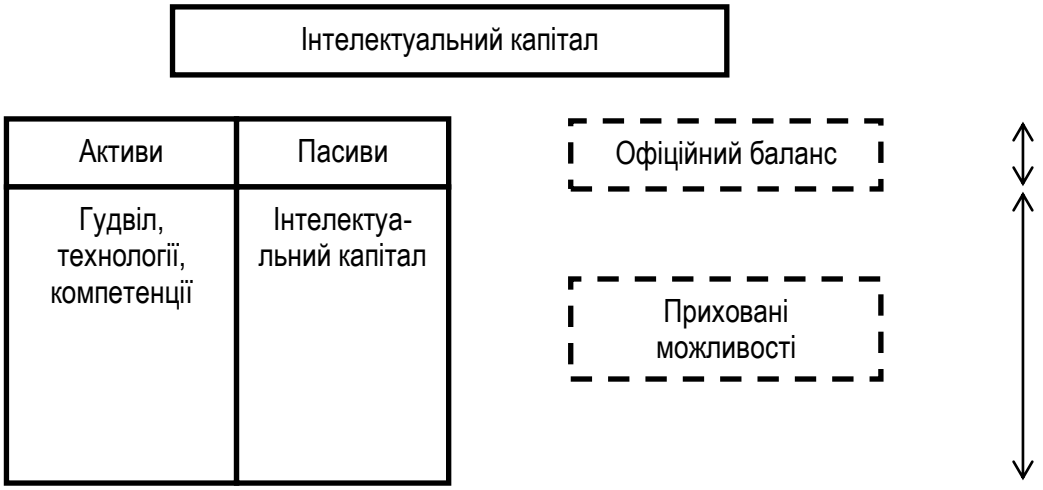

Рис. 1. Порівняння реальних вартостей активів та інтелектуального капіталу підприємства

Джерело: [1]

Для вимірювання об'єктів інтелектуального капіталу використовують як грошові (фінансові, вартісні), так і негрошові методи. Проте для вартісної оцінки цих об'єктів і їх впливу на створення вартості підприємства в цілях надання звітності власникам, негрошові вимірники не можуть бути застосовані. Це пояснюється, по-перше, низьким ступенем порівнянності результатів вимірювання один з одним і з іншими об'єктами; по-друге, у суб'єктивності результатів вимірювання. Негрошові вимірники більше підходять для якісного аналізу і розгляду перспектив розвитку інтелектуального потенціалу підприємства. А різниця між поняттями інтелектуального потенціалу й інтелектуального капіталу полягає в тому, що перший є лише прихованими можливостями, другий – фактичними, об'єктивно існуючими процесами або результатами [9].

Для ефективного керування підприємством здійснення заходів з оцінки інтелектуального капіталу є критично важливим, адже лише кількісна оцінка об'єктів і процесів допускає можливість результативного управління наявним капіталом. Кількісна оцінка елементів інтелектуального капіталу дозволяє менеджерам отримати більш чітке уявлення про здатність організації досягти своїх цілей. У зарубіжних компаніях звіти про інтелектуальний капітал є засобом донесення точної інформації про поточний стан бізнесу. Ці звіти є своєрідними індикаторами цілей управлінської діяльності. Фактично, появу різних показників оцінки інтелектуального капіталу спричинив стан великих транснаціональних корпорацій, при продажу яких ринкові ціни порівняно з балансовими могли відрізнятися у рази.

Тим не менш, відсутність єдиного трактування інтелектуального капіталу і його структури, специфічний характер окремих його елементів ускладнює розробку універсального методу оцінки.

Багато науковців присвятили свої роботи саме цим питанням. Уперше спробу оцінити інтелектуальний капітал через механізм інтелектуальної власності здійснили науковці – члени Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) у липні 1967 р. Проте надійного методу оцінки інтелектуального капіталу отримати їм так і не вдалося. З кінця 90-х рр. почали функціонувати такі дослідницькі проекти, як

METRIUM (Measuring Intangibles to Understand and Improve Innovation Management), що стартував 1998 р., і MAGIC (Measuring and Accounting Intellectual Capital), що є результатом роботи Європейської комісії із дослідження інтелектуального капіталу і конкурентних переваг. До проекту METRIUM були залучені 9 університетів і дослідницьких інститутів з 6 європейських країн: Фінляндія, Франція, Данія, Норвегія, Швеція і Іспанія. MAGIC являє собою ще масштабніший проект, що створений для глибшого дослідження проектного і виробничого аспектів діяльності в соціально-економічних системах. До нього залучені близько 40 європейських компаній світового рівня з таких країн: Данія, Фінляндія, Німеччина, Австрія, Іспанія, Португалія [2].

Метою цих проектів є пошук оптимального набору ключових показників ефективності із прив'язкою до стратегічних сфер управління: технології, виробництво, економіка і соціальна сфера, а також розробка оптимальної методології та системи виміру для інтелектуального капіталу.

Незважаючи на п'ятнадцятирічний досвід роботи цих проектів, результат їхньої діяльності є досить неоднозначним. З однієї сторони, кількість пропозицій, як і що вимірювати, є більш, ніж достатньою, але в той самий час єдиної, якісної методики для виміру інтелектуального капіталу досі не існує.

Як відомо, у сучасній економічній практиці знайшли застосування 3 основні методи оцінки активів: витратний, дохідний та ринковий. Ці ж методи можна використати й при оцінці окремих складових інтелектуального капіталу. За останні роки було запропоновано багато альтернативних методів оцінки, особлива увага яких приділялася нефінансовим показникам. Згідно з Лютом і Вільямсом ці методи можна поділити на групи [11]:

1. Методи прямої оцінки інтелектуального капіталу (Direct Intellectual Capital Methods, DICM) оцінюють грошову цінність нематеріальних активів за допомогою виявлення різних її компонентів. Після визначення цих компонентів вони можуть бути оцінені безпосередньо окремо або за допомогою агрегуючого коефіцієнта;
2. Методи ринкової капіталізації (Market Capitalization Methods, MCM) розраховують цінність інтелектуального капіталу або нематеріальних ресурсів як різницю між ринковою капіталізацією компанії та цінністю її акціонерного капіталу;
3. Методи визначення дохідності активів (Return on Assets Methods, ROA) розраховують середній прибуток компанії до сплати податків і ділять її на усереднену цінність матеріальних активів компанії. У результаті отримують коефіцієнт ROA, який потім порівнюється із середніми показниками по галузі. Різниця множиться на усереднену цінність матеріальних активів для розрахунку середньорічного прибутку від нематеріальних активів. Розділивши отриманий так, як зазначено вище, середній прибуток на середньозважену вартість капіталу компанії або ставку відсотка, можна отримати приблизну цінність її інтелектуального капіталу;
4. Методи бальних оцінок (Scorecard Methods, SCM) виявляють різні складові нематеріальних активів або інтелектуального капіталу, а потім визначаються індикатори та індекси і представляються у вигляді оціночних карт або графіків. Методи SC схожі з методами DICM за винятком того, що не здійснюється оцінка грошової цінності нематеріальних активів. При цьому може також розраховуватися зведений індекс;

5. Точні вимірювальні системи (Proper Measurement Systems, MS) використовують всі параметри, які становлять цінність для самої компанії або для її оточення, і розділяють їх на атрибути, які можна виміряти. Ці атрибути об'єднуються у вимірювальну систему, що зазвичай є ієрархією спільних вимірів цінності (Conjoint Value Hierarchy, CVH), і для отримання надійних розрахунків цінності використовуються реальні дані. Ці розрахунки можна об'єднати з фінансовими даними для визначення ефективності витрачання коштів та інших показників.

Тим не менш, адекватна оцінка того чи іншого виду інтелектуального капіталу передбачає вибір правильного методу оцінки, відповідно існують наступні рекомендації щодо використання підходів до оцінки інтелектуальної власності (табл. 1):

Таблиця 1

Рекомендації щодо пріоритетності використання підходів до оцінки окремих видів інтелектуальної власності

Склад інтелектуальної власності (інтелектуальних активів)	В першу чергу	В другу чергу	В третю чергу
Патенти і технології	доходний	ринковий	витратний
Товарні знаки	доходний	ринковий	витратний
Об'єкти авторського права	доходний	ринковий	витратний
Кваліфікована робоча сила	витратний	доходний	ринковий
Інформаційне програмне забезпечення менеджменту	витратний	ринковий	доходний
Програмні продукти	доходний	ринковий	витратний
Дистриб'юторські мережі	витратний	доходний	ринковий
Родовища	доходний	ринковий	витратний
Права по франчайзингу	доходний	ринковий	витратний
Корпоративна практика і процедури	витратний	доходний	ринковий

Джерело: [9]

Коректне застосування певного методу при оцінці відповідного виду інтелектуальних активів дозволяє досягти вищої точності оцінки, що в кінцевому наслідку призводить до правильної оцінки інтелектуального капіталу підприємства в цілому.

На сьогодні науковцями розроблена ціла низка специфічних методів оцінки інтелектуального капіталу підприємства, кожен з яких в тією чи іншою мірою охоплює складові інтелектуального капіталу, а також дає змогу в динаміці розглянути розвиток кожної складової інтелектуального капіталу.

Першим та найбільш загальним методом оцінки інтелектуального капіталу підприємства на узагальнюючому рівні є коефіцієнт Тобіна q, що в числовому значенні характеризує рівень розвитку інтелектуального капіталу компанії й розраховується як відношення ринкової вартості компанії до вартості заміщення її реальних активів.

Таким чином, даний показник відображає всі складові вартості компанії, не показані в балансових звітах. Поряд із такими різноманітними чинниками, як прогнозовані майбутні доходи, побоювання брокерів, думки експертів і дефекти ринку, у ньому побічно враховані нематеріальні активи, які охоплюються терміном «інтелектуальний капітал». Якщо q-індекс Тобіна більше одиниці, це означає, що ринкова вартість компанії перевершує балансову вартість, і, отже, у біржовій ціні відображені деякі

позабалансові (але значущі) активи компанії. Якщо q-індекс Тобіна менше одиниці, це означає, що біржова вартість менше сумарної балансової вартості її активів, з чого випливає, що компанія, можливо, недооцінюється біржею, а можливо є неефективною.

Практично q-індекс Тобіна може бути використаний для оцінки значущості інтелектуального капіталу в різних галузях. Фахівці групи Carnegie Group розрахували відношення ринкової вартості до балансової вартості в кількох галузях і виявили, що чим складніше використовувані технології, тим вище середньогалузеве значення цього показника. Інакше кажучи, високотехнологічні галузі відрізняються високими значеннями q-індексу Тобіна. Переваги коефіцієнта Тобіна над інтегральними показниками: ринкова вартість об'єкта менш схильна до змін під впливом неринкових факторів, ніж ринкова ціна акцій підприємства; методика обчислення коефіцієнта Тобіна може застосовуватись до всіх форм організації підприємств.

Лейфом Едвінсоном була розроблена власна методика оцінки інтелектуального капіталу підприємства. Для цього був розроблений спеціальний інструмент Skandia Navigator [1], де застосовується матриця для оцінки інтелектуального капіталу, яка побудована на основі використання 73 показників і реалізована у вигляді комп'ютерної програми. Він дає змогу простежити, як людський капітал у взаємодії зі споживчим капіталом, внутрішніми процесами і здатністю компанії до інновацій, створює фінансову цінність компанії. Перевагами вважають: можливість слідкувати за змінами показників, створення умов для навчання, розвитку та підвищення кваліфікації персоналу, набуття фінансових, технологічних, інформаційних, інноваційних та конкурентних переваг підприємством; недоліком – відсутність чітких зв'язків між вищезазначеними сферами підприємства.

Д. Андріссеном [4] було розроблено власний інструментарій оцінки інтелектуального капіталу – монітор нематеріальних активів. Даний метод передбачає застосування системи стратегічних індикаторів, що відображають процес відтворення й використання інтелектуального капіталу. Монітор нематеріальних активів виокремлює три напрями оцінювання інтелектуального капіталу: наші клієнти, наша компанія, наші люди. Методика дає змогу отримати інформацію не про минулі досягнення компанії, а про те, як компанія розвивається. Її недоліком можна вважати відсутність універсальних параметрів оцінки інтелектуального капіталу, тому керівництву необхідно самостійно визначати набір показників, які найбільш вдало характеризують діяльність підприємства.

Й. Руссом [11] був представлений індекс інтелектуального капіталу, який передбачає консолідацію окремих індексів інтелектуального капіталу у єдиний інтегральний індекс, що оцінюється в зіставленні зі зміною ринкового капіталу фірми. Дана методика націлена на побудову всеосяжної картини створення вартості в компанії. Фактично здійснена спроба об'єднати декілька різних індикаторів в один індекс, і пов'язати зміни в інтелектуальному капіталі зі змінами на ринку. Підхід поєднує стратегію, нефінансові характеристики, фінанси й додану вартість. Відмінні риси ІК-індексу: фокусування на моніторингу динаміки ІК, загальний огляд компанії, відмінний від аналізу фізичних активів.

Сучасні методи оцінки інтелектуального капіталу передбачають застосування послуг консалтингових компаній, а тому є порівняно дорогими. Так метод «Брокер технологій» передбачає визначення вартості інтелектуального капіталу фірми на

основі застосування 20 аудиторських питань і діагностики результатів обробки відповідей. Модель Б. Лева «Value Chain Blueprint" [9] побудована на оцінці спроможності підприємства до інновацій. Для оцінки виокремлюють дев'ять груп показників, такі як: накопичені, придбані навички, ділова мережа, інтелектуальна власність, технологічна можливість реалізації інновацій, перспективи зростання компанії тощо. Значна перевага – можливо використовувати в обліку, але є складності в розрахунку показників перспективного періоду.

Прогресивним напрямком оцінки інтелектуального капіталу є методика Intangible Assets, розроблена К.Е. Свейбі [3], де невідчутні активи поділяються на зовнішню структуру, внутрішню структуру та компетенцію людей. Кожен із трьох нефінансових показників оцінюється з точки зору зростання ефективності, стабільності й інновацій. Головними перевагами цієї методики є: збір внутрішньої та зовнішньої інформації щодо змін основних показників інтелектуального капіталу; формування процесу передачі і перетворення знань на матеріальний носій, інструмент створення цінностей. Однак головна роль приділяється компетенції співробітників, внутрішня та зовнішня структура опиняється на другому плані, а сфера фінансів взагалі не враховується. Слід зазначити, що визначення рівня інвестування у розвиток креативності персоналу та НДДКР надає змогу визначити спроможність підприємства щодо пришвидшення інноваційного розвитку.

Також в рамках оцінки інтелектуального капіталу застосовують збалансовану систему показників (Balanced Scorecard). Ця методика оцінки матеріальних та нематеріальних активів ґрунтується на чотирьох складових – фінанси, маркетинг, внутрішні бізнес-процеси, навчання та зростання. Її перевагами є: легке сприйняття та швидке застосування на практиці; становлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками різних сфер; надання можливості ефективного використання стратегії розвитку інтелектуального капіталу підприємства; спроможність якісно впливати на запити та побажання клієнтів. Однак показники, що формують цю систему, не є сталими, тому запровадження Balanced Scorecard потребує постійного навчання персоналу щодо її використання та пристосування до змін зовнішнього середовища.

Завданням інвестиційного контролера на підприємстві, в першу чергу, є ідентифікація потреби в оцінці інтелектуального капіталу. Після того, як визначена мета оцінки (це може бути здійснено як для порівняння рівня інтелектуального капіталу підприємства з відповідними показниками конкурентів, так і для визначення конкретних напрямів інвестування в окремі елементи інтелектуального капіталу), інвестиційний контролер має обрати той метод оцінки, який найбільше відповідає цілям оцінки й, базуючись на отриманих результатах, приймати управлінські рішення, які в першу чергу стосуватимуться пріоритетних напрямів інвестування коштів підприємства.

Висновки. Таким чином, розглянувши існуючі підходи до оцінки інтелектуального капіталу підприємства бачимо, що неможливо здійснити однозначну оцінку на основі концептуально узгоджених показників. Тим не менш, постійне застосування обраної для конкретного підприємства методики дозволяє не тільки в динаміці аналізувати зміну окремих складових інтелектуального капіталу підприємства, але й розробляти комплекс заходів, що сприятимуть оптимізації кожної зі складових інтелектуального капіталу, ідентифікувати пріоритетні напрями інвестування ресурсів підприємства.

Проте, різноманітність підходів до оцінки інтелектуального капіталу не дає змоги здійснювати якісний порівняльний аналіз різних підприємств, адже недостатність інформації, з однієї сторони, та відсутність єдиної методики - з іншої, призводять до того, що наразі підприємства, які таки здійснюють оцінку інтелектуального капіталу, мають змогу лише розглядати внутрішній аспект отриманих результатів та не можуть робити порівняльні висновки стосовно розвиненості їх інтелектуального капіталу в галузевому розрізі. Подолати цю суперечність можна лише шляхом уніфікації методів оцінки інтелектуального капіталу на рівні галузі.

Перспективи подальших досліджень. Подальші напрями дослідження пов'язані з фіксацією чіткого взаємозв'язку між метою оцінки інтелектуального капіталу та найбільш прийнятними методами оцінки, відповідно до визначеної мети. При цьому планується провести додаткове дослідження стосовно того, які методи є більш прийнятними до використання залежно від галузі функціонування підприємства.

Література.

1. Edvinsson L. Intellectual Capital: The Proven Way to Establish Your Company's Real Value by Measuring Its Hidden Brainpower / L. Edvinsson, M. Malone. – N. Y. : Harper Business, 1997. – 225 p.
2. European Commission work on Intangible Assets. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ll-a.fr/intangibles/ec_work.html
3. Sveiby K. The Intangible Asset Monitor. J. of Human Resource Casting and Accounting, 2(1). – 1997.
4. Андриссен Д. Невесомое богатство. Определите стоимость вашей компании в экономике нематериальных активов [Электронный ресурс] / Д. Андриссен, Р. Тиссен / Е. Пестерева (пер.). — М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. – 304 с. — ISBN 5-901028-80-5. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/finanalysis/value/study_yourcompany.shtml?printversion
5. Василенко В. М. Підходи і методи оцінки інтелектуального капіталу (теоретичний аспект) / В. М. Василенко // Вісник Приазовського державного технічного університету : зб. наукових праць / ПДТУ. - Маріуполь, 2011. - Вип. 21. - С. 134-138
6. Грішнова О. А. Нагромадження людського, інтелектуального і соціального капіталу підприємства як основна форма його капіталізації / О. А. Грішнова. – Донецьк : Вісник Донецького університету економіки і права. – 2011. – № 1. – С. 10–13.
7. Грішнова О.А. Людський, інтелектуальний і соціальний капітал України: сутність, взаємозв'язок, оцінка, напрями розвитку // Соціально-трудові відносини: теорія та практика. – 2014. – № 1 (7). – С. 34–42.
8. Лось В.О. Концепція впливу інтелектуального капіталу на інноваційний розвиток підприємства / В.О. Лось // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – Запоріжжя, 2008. – № 2. – С. 125-130
9. Методологічні аспекти оцінки вартості інтелектуального капіталу / А. Д. Євсєєв // Економіка промисловості . - 2012. - № 3-4. - С. 336-345
10. Нагорна І.І. Сутність та оцінка інтелектуального капіталу на підприємстві / І.І. Нагорна // Економічний простір. – 2011. – № 46. – С. 278–285.
11. Руус Й., Пайк С., Фернстрем Л. Интеллектуальный капитал: практика управления [Текст] /Йоран Руус, Стивен Пайк, Лиза Фернстрем; перевод с англ. под ред. В.К. Дерманова. – 2-е изд. – СПб.: Изд-во «Высшая школа менеджмента». Издат. дом С.-Петерб. ун-та, 2008. – xii - 436 с.

References.

1. Edvinsson L. Intellectual Capital: The Proven Way to Establish Your Company's Real Value by Measuring Its Hidden Brainpower / L. Edvinsson, M. Malone. – N. Y. : Harper Business, 1997. – 225 p.
2. European Commission work on Intangible Assets. – [Electronic resource]. – Access mode: www.ll-a.fr/intangibles/ec_work.html
3. Sveiby K. The Intangible Asset Monitor. J. of Human Resource Casting and Accounting, 2(1). – 1997.

4. Andrissen D. Determine the value of your company in the economy of intangible assets [Electronic resource] / D. Andrissen, R. Thiessen / E. Pestereva (trans.). - M.: Olimp-Business CJSC, 2004. - 304 p. - ISBN 5-901028-80-5. - Access mode: http://www.cfin.ru/finanalysis/value/study_yourcompany.shtml?printversion
5. Vasylenko, V.M. (2011). Pidkhody i metody otsinky intelektualnoho kapitalu (teoretychnyy aspekt) [Approaches and methods of evaluation of intellectual capital (theoretical aspect)] Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky – Azov State Technical University. Avg.: Economic Science. 21, 134-138 Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ ek_2011_21_21 [in Ukrainian].
6. Grishnova O.A. Social'nyj kapital: sutnist', znachennja, vzajemozv'jazok z inshymy formamy kapitalu / O.A.Grishnova, N.A.Polyv'jana // Ukrai'na: aspekty praci. – 2009. – №5. – p.19–24
7. Grishnova O.A. Nagromadzhennja ljuds'kogo, intelektual'nogo i social'nogo kapitalu pidpryjemstva jak forma jogo kapitalizacii' / O.A. Grishnova // Visnyk Donec'kogo Universytetu ekonomiky ta prava. – 2011. – №1.– p. 11.
8. Los, V.O. (2008), “The concept of intellectual capital influence on company innovative development”, [“Kontseptsiya vplyvu intelektualnoho kapitalu na innovatsiynyy rozvytok pidpryemstva”], Derzhava ta region, Zaporizhzha, No. 2, pp. 125-130
9. «Methodological aspects of intellectual capital estimation”, [“Metodolohichni aspekty otsinky vartosti intelektualnoho kapitalu”] / Ievsieiev, A.D., Ekonomika promyslovosti, 2012. - № 3-4. – pp. 336-345
10. Nahorna, I.I. (2011), “Essence and estimation of company intellectual capital”, [“Sutnist ta otsinka intelektualnoho kapitalu na pidpryiemstvi”], Ekonomichnyy prostir, 2011, No 46, pp. 278-285
11. Ruus, J., & Pike, S., & Fernstrem, L. (2008). Intellectual`nuj kapital: praktika upravlenia [Intellectual capital: Management Practices]. SPb: Graduate School of Management. 461 [in Russian].

А.Т. Козловский, аспирант
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

МЕТОДИКА ОЦЕНКИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА КАК ЭЛЕМЕНТ ИНВЕСТИЦИОННОГО КОНТРОЛЛИНГА НА ПРЕДПРИЯТИИ

В статье рассмотрены методы оценки интеллектуального капитала предприятия. Доказано, что в современных условиях оценка интеллектуального капитала позволяет определить приоритетные направления инвестирования средств и ресурсов предприятия, а соответственно управления интеллектуальным капиталом является одним из важных направлений инвестиционного контроллинга на предприятии. Предложены подходы к оценке отдельных элементов интеллектуального капитала. Подчеркнута необходимость корректного выбора инвестиционным контроллером метода оценки интеллектуального капитала, исходя из условий функционирования предприятия и цели проведения такой оценки. Сделаны выводы, что только путем периодической оценки интеллектуального капитала инвестиционный контроллер может оценить развитие его элементов и давать рекомендации по инвестициям в отдельные его составляющие для достижения положительного экономического результата.

Ключевые слова: *интеллектуальный капитал, инвестиционный контроллинг, инвестиционный процесс.*

Kozlovskyy A.T., post-graduate
Taras Shevchenko National University of Kyiv

INTELLECTUAL CAPITAL ESTIMATION APPROACHES AS AN ELEMENT OF COMPANY INVESTMENT CONTROLLING

Methods of intellectual capital estimation are represented in the article. It is proved that under current conditions the estimation of intellectual capital allows to determine priority directions of investment and resources of the company, and accordingly, management of intellectual capital is one of the important directions of investment control in the company. Approaches to the evaluation of intellectual capital elements are presented. The necessity for investment controller to choose a correct estimation method, based on the conditions of the company's operation and the purpose of carrying out such an assessment, was emphasized. It is concluded that only by ongoing evaluation of intellectual capital investment controller can evaluate the development of its elements and give recommendations on investments in its separate components in order to achieve a positive economic result.

Key words: *intellectual capital, investment controlling, investment process.*